UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Iure emphyteutico.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96119

Visual Library

LEX XXVII.

Ibi. Allegaui tibi iſtam legem ſ. de pact. quod pactum veſtitum non veſtit pactum nudum inter alias perſonas, licet inter eaſdem ſic.

LEX XXXIII.

Conductores. Iſtam conſtitutionem habuiſtis de verbo ad verbū ſ. vnde vi.l. non ab re. ideo hic nihil de ea dicemus. Sed dic vt dixi ibi, ⁊c.

De iure emphyteutico. Rubr. LXVI.

ADDITIO.

a P.PAV.P. ¶De iure emphyteutico. Circa materiam iuris emphyteutici, not. quod ſi conceditur alicui fundus ſterilis in emphyteuſim, ⁊ emphyteuta ſuo opere ⁊ induſtria efficit eū fructiticum, durabit in perpetuum, licet eſſet actum quod duraret vſqꝫ ad tertiam generationem. Ita ſingulariter Bart. in l. quicunqꝫ. la.ij. C. de omni agro deſerto. lib. xj. declarat Ro. ſingu. ccclxxiij. inci. fundus. Quid autem importent verba, ad renouandū poſita in inſtrumento vide Ang. conſi. clxxxvij. incip. ex forma ⁊ ſerie. circa finem. ⁊ ibi ponit in prin. quid ſi aliquis accipiat emphyteuſim pro ſe ⁊ ſuis filijs ⁊ vna femina, an femina ſimul veniat cum maſculis, vide etiam in conſi. ſeq. Nunquid autem ſi pretium fructuum creſcat vel decreſcat, debeat fieri augmentū vel diminutio, vide Ang. cōſil. clxxxviij. Item not. quod fiſcus vel eccleſia poſſunt dare fundum in emphyteuſim cum pacto vt non incidat in commiſſum ſecundum Bart. in l. fundus. C. de fund. patrimo. li. xj. Item an pater poſſit preiudicare deſcendentibus non ſoluendo canonem, quando tranſit ad filios vt filios, vide Alexand. conſi. viij. in iij. volumin. ⁊ ibi in princi. dixit quod bona emphyteutica eccleſie tranſeunt ad filios vt filios. De hoc vide etiam que habes ad Bart. in l. vt iuſiurandi. §. ſi liberi. de oper. lib. an poſſit preiudicare filijs. Item quid ſi res emphyteutica augeatur per alluuionem, an incrementum cedat emphyteute, vide Iaſon. in l. de quibus. ff. de legib. vbi etiam ponit de feudatario. Debet etiam poſuiſſe in l. j. huius tituli, q꜡ Salic. tangit hic. Item not. quod ſi habeam rem in emphyteuſim, ⁊ illa peruenit ad tertium poſſeſſorem, qui fuit inueſtitus a domino, ⁊ ſemper ſoluit canonem, ego autem antequam ſolui res non incidit in commiſſum. De quo vide. ſ. in l. iij. in prin. ad Bar. Et dicit Alex. in v. conſi. ꝙ heres non ſoluens poteſt petere reſtitutionē in integrum ex clauſula. Item circa probationē iuris emphytheutici vide Ro. conſ. cxxvij. vbi dicit quod quoad tertium non bene probat inſtrumentum emphytheuſis. Nunquid autem finita emphyteuſi poſſit dñs alium inueſtire ſine citatione emphyteute, vide Ro. cōſi. ccxij.

LEX I.

2 ¶Ratio quare in emphyteuſi re perempta penſio non ſoluatur.
3 Qui locat, vel concedit in emphyteuſim, tenetur ad patientiam.
5 Contractus emphyteuticus in quo differat a contractu emptionis ⁊ venditionis, ⁊ locationis.
6 Contractus emphyteuticus an debeat fieri in ſcriptis.
7 Emphyteuſis in quo differat a contractu liuelli.
9 Diminutio magna q̄ dicatur, ad hoc vt fiat diminutio mercedis.
11 Qua actione agatur ex iſto contractu.

Ius emphyteuticarium. Contractus emphyteuticus eſt cōtractus[a] per ſe, ⁊ pacta appo-
a ſita in eo valent,[b] ⁊ ſi perit res tota, liberatur emphyteu-
b ta, ſecus ſi pro parte. h.d. ¶Ad euidentiam [c] debes ſcire, qualiter
c fiat contractus, emphyteuticus, nam ab initio datur certa quantitas, vt puta cētum, ⁊ poſtea annuatim paciſcitur aliud modicum dare. Modo quero, vtrum iſte ſit contractus emptionis, ⁊ vendi-
1 tionis, vel locationis, ad quod reſpondet Imperator. † ¶No. ex j. parte, quod illa dicuntur differre ſpecie, que habent diuerſas diffinitiones. Ex vltima parte no. illam diſtinctiouem, aut tota res perijt, aut pars. Ad vltimam partem oppo. videtur quod a die celebrati contractus, periculum ſpectet ad emphyteutam, ſicut dicimus in emptore, vt l. j. ſ. de peric. ⁊ commo. rei vend. Sol. Aliud eſt in emptione, aliud in locatione, ⁊ in contractu emphyteutico. Ra-
2 tio, † q꜡ in contractu emptionis, vnditor obligatur ad rem,[d] ⁊ ſic ad
d ſpeciem certam, vt ad officium aliquod ſcilicet ad traditionē quod officium eſt momentaneum. Unde ſolutione eius quod debetur, liberatur, ⁊ perempta illa certa ſpecie, liberatur, quia ad ipſam cer-
3 tam ſpeciē tenebatur. Sed ille, † qui locat, vel dat in emphyteuſim, non tenetur ad certam ſpeciem, ſed tenetur ad patiētiam vt patiatur colonum vel emphyteuticarium vtifrui, vt l. ex cōduct. in prin. ff. loca. que patientia cum habeat tractum in futurum, nec ſit certa ⁊ limitata, non poteſt poſtea preſtari quando res eſt perempta, ⁊ ideo non poteſt peti penſio. Iſta ſit vna ratio. Uel aliter dic per l. pignus. de pig. act. res perit ei, cuius eſt, ſed in cōtractu locationis, ⁊ emphyteutico res eius remanet, ⁊ remanet etiā poſt contractum perfectum. ideo ei perit. ¶Secundo opp. ⁊ videtur quod quando
e perit pars rei, debeat fieri diminutio mercedis, [e] vt l. licet. ſ. titu. j.
4 Sol. Aliud eſt in locatione, aliud eſt in emphyteuſi. † Ratio, quia emphyteuſis datur ſub quadam penſione modica, que percipitur magis ad oſtendendum recognitionem dominij, quam in recompenſationem fructuum, qui percipiuntur, merito licet pereat pars rei non tamen fit diminutio mercedis, q꜡ ſemper remanēt fructus ſufficientes ad penſionem, ſeu canonem, que annuatim preſtatur
5 quod non contingit in locatione, ⁊ cōductione. ¶† Quero, in quo
* differt *[f] iſte contractus, a contractu emptionis, ⁊ venditionis, ⁊ lo-
f cationis, ⁊ conductionis? Sol. vt colligitur ex. ij. ⁊ iij. gloſ. quas. no. Inter alias habes vnam differentiam, quam multū notaui vobis in quadam diſputatione quam feci, dicitur hic, quod in emptione, ⁊ venditione, ſoluitur pretium ab initio, hic autem ſoluitur canon annuatim, ⁊ vide gl. Et per hoc ego dicebam, quando quis emit a communi Peruſij fructus, reditus, ⁊ prouentus cluſij pro certis annis, ⁊ pro certo pretio ſoluendo annuatim pro rata, vtrū debeat fieri diminutio pretij propter ſterilitatem, ſicut in locatione, ⁊ conductione, an vero non debeat fieri ſicut in emptione. ⁊ ven. Dic vt dixi in queſtione illa que incipit, publicanus, ⁊ inter alia que ibi dico, non curo vtrum dicatur rem vendidit aut dicatur, locauit. Sed dico inſpiciendū, vtrum ſit vēditio ſeu locatio. Inter alia eſt, vtrū preſtatio ſit annua vel non, ꝙ eſt vnum de his, propter que diſcer-
6 nitur vtrū ſit emptio vel locatio. ¶Quero, vtrū † contractus [g] em-
g phyteuticus debeat fieri in ſcriptis[h] Dicunt quidā ꝙ ſic, per text.
h in verſi. in quo cuncta, ⁊ hoc videtur tenere gl. iſta, quam modo legi. Alia gl. ſuper verbo, ſcriptura videtur dicere aliter, ꝙ licet permittatur ꝙ fiat in ſcriptis, non tamen prohibet quin poſſit fieri ſi-
i ne ſcriptis, ⁊ iſtud approbat cōſuetudo.[i] ¶† Quero in quo differt
7 iſte contractus a contractu liuelli.[k] Dicunt quidā ꝙ emphyteuſis
k datur perpetuo, vel vſqꝫ ad certas generationes, liuellꝰ datur vſqꝫ ad xxx. annos. De hoc cōtractu liuelli tangitur in gl. ſ. de ſacr. ſan. eccle. aut. ingreſſi. ⁊ l. ſi finita. §. ſi de vectigali. ff. de dam. infe. Breuiter puto qđ nulla ſit differentia inter emphyteuſim. ⁊ liuellum. Ita
8 videtur tex. in li. feud. qualiter feudū poterat alienari. c. j. ¶† Que-
l ro, quid differt iſte contractus a cōtractu precarij.[l] Quidā canoniſte ponūt inter hec aliquas differētias vt extra de precar. c. j. Breuiter ſecundum nos precariū differt abſque dubio, q꜡ in contractu precarij non interuenit pretium, ⁊ pōt dominus reuocare quando vult, ſed in quibuſdā partib. de conſuetudine poſſeſſiones emphyteutice diuerſis nominib. nuncupantur. Quidā appellant eā precariam, quidā appellant eā liuellum, quidā appellant eā ad firmā, quidam eā appellant ad penſionē, nō tamen curo, quomodocunque nūcupetur, emphyteuſis eſt. ¶Quero dicitur hic ſi fuerit fa-
9 cta diminutio, † quādo dicatur diminutio magna, ita quod fiat diminutio mercedis. Dicunt quidam, ſi perijt vltra dimidiam rei, gl. noſtre dicunt bene indiſtincte, quod ſi aliquid remanet, debet pre-
* ſtari tota penſio. *Ego intelligo [m] illud ſi tantum remanet, ex
m quo percipiuntur ſufficientes fructus[n] ad penſionem. ¶† Quero,
n quid ecōuerſo, ſi res augeatur, an augeatur pēſio?[o] Gl. diſtinguit,
10 aut ſit augmentum latens, aut ſit augmentum patens, ꝙ non pla-
o cet, imo puto ꝙ omne augmentum indiſtincte pertineat ad ipſum emphyteutam. ſ. de allu. ⁊ palu. l. iij. ⁊ ar. huius l. per locū a contrarijs, vt quod iuris eſt in diminutione, idem in augmento. ¶† Que-
11 ro, qua actione[p] agatur ex iſto contractu? Dicunt quidam condi-
p ctione ex l. iſta. Alij dicunt, vt Pet. ⁊ Cyn. ſequendo eum ꝙ hic agitur actione preſcri. verbis, quod apparet noua: ſed illa, que erat. in nouam ſpeciem reducitur. Preterea, dicunt ipſi quod quando lex inducit obligationem nouam, habēdo reſpectum ad principia legis. xij. tabula. agitur preſcrip. ver. ita loquitur materia contractuū innominatorum. Hoc nō placet per hoc Pet. ⁊ vltramon. contradicunt ſibimet. nam ipſi dicunt, ꝙ actio preſcriptis verb. nunquam oritur, niſi ex cōtractib. innominatis. Sed ſecundū eos hic eſt contractus innominatus ſcilicet, contractus emphyteuticus, ⁊ ex eo oritur actio preſcri. ver. ꝙ non eſt dicendum. Dicendum eſt ergo ꝙ oritur condictio ex lege iſta. Nec ob. ꝙ dicunt quod non inducitur obligatio noua, nam de iure antiquo poſito ꝙ nō eſſet locatio neque conductio, ſicut non erat in veritate, non oriebatur actio neque obligatio efficax ex illo cōtractu, niſi rei interuentu, veſtiretur, ⁊ veſtire hunc contractum perfecte erat difficile, quoniā incertum erat ex parte domini, quāto tempore debet pati emphyteutā, ⁊ ex parte emphyteute erat incertum quantā penſionem ſoluere deberet. Ad illud ꝙ ipſe dicit, quādo lex noua inducit obligationē per reſpectum ad legē xij. tabularum, dico ꝙ hoc falſum eſt, vt dicā tibi
12 in l. j. ff. de condi. ex l. ⁊c. ¶† Quero, quid ſi res non perijt, ſed eſt in
q loco, in quo propter guerrā non poteſt laborari,[q] vtrum debeat ſolui penſio? Ia. de Are. determinat ꝙ non, ſicut ſi in totū eſſet dānificata, arg. l. interdū. §. j. ff. de acq. poſſ. ⁊ l. cum vnus §. vlt. de bon. aut. iu. poſſ. Et hic refert. Cyn. Azo. quod tene menti perpetuo, ⁊c.

ADDITIONES.

a P.PAV. P. ¶ Eſt contractus. Adde quod eſt etiam ſtricti iuris. vide Comen.conſi.clxvj.in prin.

b P.PAV.P. ¶ Valent. Idem eſt in omnib.contractib.l.j.§.ſi conuenerit.ff.depoſiti.ſed precipue in emphyteuſi, vt hic. Idem in feudo. Vide Com.conſi.clxj.verſi.ad generale queſitum. Et in fundis idem dicit no. Jo.de Anna.conſi.vij.inci.viſis ⁊ ponderatis.ver.ij. premitto.

c ALEX. ¶ Ad euidentiam.vide in §.adeo. Inſt.de loca.Bar.in l.liberti.de op.li.⁊ Spe.de emphy.§.nunc aliqua, ⁊ Bal. hic in ru. Et pro dicto Bar.hic eſt gl.no.in c.potuit.de loc.vide Bart. in ij. op.⁊ Cy.hic.⁊ Bar.in l.ſi mihi.⁊ Titio.de ver.ob

d ALEX. Ad rem. Vide no.per Bar.in l.ſi vno.§.item cũ quidã.ff.loc.⁊ no.qđ in hoc contractu feudi,⁊ locationis habet locum vtilis redibitoria,quanto minoris,vt ſing.no.Bar. in l.ij.de edil.act. Quid autem ſi emphyteuta ſcindit arbores fructiferas an dominus poſſit ipſum expellere vide Bar.⁊ Imo.in l.diuortio.§.ſi fundum.ff.ſol.ma.in auth.qui rem.de ſac.eccle.Et an habeat locum in emphyteuta priuati,in ea parte dum dicit,quod propter deteriorationem poteſt expelli,vide Bal.⁊ Im.in d.§.ſi fundum.Et iſtud adde ad ea que no.in l.proxi.in ver.quero vtrum dominus.⁊ facit ad l.edem.ã.loca. ¶ Adde que poſui in d.§.ſi fundũ. vbi alle. bal. tenere quod incidens arbores fructiferas poſſit expelli, ⁊ ad id ꝙ dicit Bar.qđ ementi fructus cluſij debeat fieri remiſſio,vide Pet.de Anch.conſi.ccliij. P.PAV.P. ¶ Ad rem. Per iſtam rationẽ infertur iſtud nõ procedere,vbi in emphyteuſi preſtetur penſio ad reditum. Ita infert Ro.conſ.cclxix. Alex.conſi.de quo,j.Barba. in rub.extra de locato. Are. late in l.interdũ.de acq. poſ.Socin.in l.Gallus.§.ſi parente.in ij.concluſione.de lib.⁊ poſtu. Iaſ.hic.

e P.PAV.P. ¶ Mercedis. Circa iſtam legem primam quod quando res perit, liberatur emphyteuta, quid ſi combuſta, ſit domus, an liberetur, Ang.in §.lex ita.in auth.de non alien. tenet quod liberetur a penſione. Idem eſt de mente Imole in c.potuit extra.de locato. Contrarium videtur velle gl.in l.inter.§. damni. ff.de dam. infe.Fulg. Vide moder.in repeti.l.quo minus.in xxiij. q. de flum. Quid autem in conductore ad longum tempus,de hoc vide Aret.in conſi.lv.qui dicit ſecus eſſe.

* CLAV.DE SEISS. ¶ Quero in quo differt. Quid ſi dictũ ſit ꝙ locabat pacto de reuẽdendo.⁊c. Vide Alex.cõſi.cxviij.in iiij.vo.

f POMA. ¶ Differt. An differat contractus emphyteuſis a contractu emptionis,⁊ vẽditionis,⁊ locationis,vide Are.cõſi.cxj.vbi ponit,an liceat arguere ab emphyteuſi, ad locationem, ⁊ logum tempus.

g POMA. ¶ Vtrũ contractus. Vide Barb.conſi.xij. vol.ij.⁊ Ro. conſi.ciii.⁊ Alex.cxij.in j.vol.⁊ cxxxvj.eo.vol.⁊ vj.vol. Ang. Are.in §.adeo. Inſti.loca.⁊ Bar.ſibi contrarius in l.iuris gentium.§.quinimo.ff.de pac.⁊ Soci.conſi.clxix.

h ALEX. ¶ In ſcriptis. Et quod requiratur ſcriptura, tenuit Jo. And.in cap.potuit.de loca.⁊ idem Bal.hic,⁊ gl.in l.contrahitur. de pig.⁊ in l.pactum quod bona fide.C.de pac. Spe.contra in tit. de emph.§.nũc aliqua.ver.quinto quero per gl.in §.adeo. Inſti.loca. Do. Ant.in d.c.potuit ⁊ doc.tenent.opi.Bar.hic.

ADDE quod non requiratur ſcriptura. Ale.conſi.xxvij.iiij. lib. And.Sicul.conſi.xiij. In quo autem differat liuellius ab emphyteuſi,vide Ang.conſi.clxxxiij.

i P.PAV.P. ¶ Conſuetudo. De hac conſuetudine approbata vide Ro.conſi.ciij.ad fi.

k ALEX ¶ Contractu liuelli. Vide Bald.in d.§.ſi de vectigali.⁊ Bal.ã.in rub.⁊ quid ſi dico,vendo tibi dominiũ talis rei.dicit bal. hic quod non eſt emphyteuſis.ſed contractus ſuperficiarius.

l ALEX. ¶ Cõtractu precarij. Vide Bar.in l.ſi finita.§.ſi de vectigalibus.ff.de dam.inſe.⁊ Bal.ã.co.ti. in rub.vide Bal. in l. liberti liberteque.j.de ope.lib.

* CLAV.DE SEISS. ¶ Tota penſio. Hoc per multa ſequitur Alex.conſi.cxij.vol.j.quod conn.repetitur,conſi.x.vol.ij.

m P.PAV.P. ¶ Intelligo. Vide Alex.omnino conſi.cxij.⁊ ibi etiaꝫ late ponit an propter inundationem debeat fieri remiſſio, ⁊ quod in emphyteuta,vbi preſtatur penſio correſpondens fructib. no habet locum quod hic dicitur perit ſi tota,⁊c.vide Barb.in ru.extra de loca.in fi.de inundatione vide etiam Ro.cõſi.cclxix. Vide etiã do.Fran.conſi.lv.vbi generaliter ponit an ⁊ quando dicta in emphyteuſi habeant locum in locatione ad longum tempus, ⁊ late etiam eundem conſi.cxj. Iaſ.in auth.qui rem.in prin.de ſacro.eccl. Habes in rub.ad Bart.ſi ager vectig.Barb.in d.rub.

n ALEX. ¶ Sufficientes fructus. Abbas Sic.in d.c.potuit.dicit ꝙ non putat hãc limitationem eſſe veram inter emphyteuta,⁊ colonum. Vide Spe.de emph.§.nunc aliqua.ver.licet ⁊ hic.ſecundũ Im.eſt differẽtia.vt patet ex no.per Bar.ã.ea l.in prin.⁊ in ij.op. ¶ ADDE quando per diminutionem rei emphyteutice ſit nenda remiſſio, And.ſicu. conſi.xiiij.lib. Alexan.conſi.cxij.j.lib.⁊ vnum verbum per Pet.de Anch.conſi.l.

o ALEX. ¶ Augeatur penſio. An propter augmẽtum rei emphyteutice augetur penſio, vide Bal.in l.ea.j.de alluuio. Faciunt no. per glo.⁊ Bal.in l.ſi merces.§.vis maio.ff.loca.per doc.in c.potuit. extra de lo.⁊ ibi Imol.xxxij.conſi.

p ALEX. ¶ Qua actione. Idem tenet Bar.in l.j.de publ.iud.Sed contrarium tenet in l.j.de condic.ex l.⁊ quod ſit contractus innominatus emphyteuſis venditio, tenet Bald. in l.final.ã. quando liceat ab emp.diſce.⁊ in rub.ã.de rerum permu. Contrarium tenet Barto.in l.iuriſgentium.§.quinimo.de pac.vide Imo. in c.potuit extra de loca.

q ALEX. ¶ Laborari. Abb.Sicul. in ca.potuit.de loca.refert do. Car.conſuluiſſe cõtrarium Padue,⁊ idem collegium Paduanum per iſtum text.⁊ iſtam opin.putat veriorem,niſi fundus eſſet totus captus ab hoſtib.nec eſſet ſpes recuperationis,⁊ ita procedat communis opinio Legiſtarũ hic,⁊ vide Bald.hic ⁊ vide Bar.in l.cum plures.in princi.ff.locati.⁊ in l.interdum.§.quid ex naufragio.ff.de acq.poſ.adde l.ex cõducto,⁊ ꝙ ibi Bar.loca.quid de hac queſtio. Tertius preſcripſit contra emphyteutam, tandem dominus agit rei vendicatione directa pro recuperatione, emphyteuta agit contra dominum ⁊ vult eam recuperare,queritur an poſſit. Ego puto rio quod Bal.in ſimili in feudo loquendo ponit opin.in c... ſi.de prohib.feu.alie.per Fed. determinat tamen quod n... Facit ad no.in l.ij.de exce.rei iud. ADDE Prime parti... ſuluit Rom.conſi.cccxxxij.Et an cum preſbytero obiicitur non ſit dominus rei emphyteutice ſufficiat probare per libros ſuales eccleſie,⁊ eſt deferendum iuramentum in ſupplemẽtum bonis, Rom.quod ſic eius conſi.cxxvij. P. PAV.P. ¶ Labora... Vide Alex.late conſi.cxij.in j.volu. Barba.in c.potuit. Are.late in l.interdum. §.j.de acqui.poſſ. Iaſ.latiſſime in iſta l.j.

LEX II.

1 ☞ Emphyteuta ceſſans in ſolutione, quando cadat in commiſſum.

4 Dominus rei emphyteuticarie poſſidet ciuiliter.

5 Libellus,an requiratur quando dominus vult expellere emphyteutam officio iudicis.

6 Pactum quod dominus non poſſit emphyteutam etiam non ſoluentem expellere,an valeat.

8 Dominus quando ſibi preiudicet recipiendo penſionem omnium annorum ab emphyteuta,termino elapſo.

9 An emphyteuta vel dominus, debeat probare ſolutionem vel non ſolutionem.

11 Si emphyteuta promiſit penam,ſi non ſoluerit penſionem an poterit expelli.

12 Per promiſſionem hominis ſpecialem non receditur a prouiſione legis communis.

14 Quando pena eſt promiſſa per emphyteutam, an eo ceſſante in ſolutione poterit peti pena,⁊ expelli.

16 Domino qualiter ſuccurratur,ſi primus emphyteuta facit ... emphyteutam.

17 Heredi ignoranti,qui non ſoluit,quomodo ſuccurratur.

a **IN emphyteuticarijs.** [a] Di... in duas partes principales. In prima parte prouidet domino. Secunda emphyteute. Secũda ibi ne autem. Item ... prima ſubdiuiditur. nã primo ſtatuit pactiones appoſitas in contractu eſſe validas. Secundo ſtatuit per ceſſationem triennii rem redire ad dominũ. Tertio remouet tres obiectiones que poſſent fieri per emphyteutam. Secunda ibi,ſinautẽ nihil. Tertia ... nulla. Et hec ſufficiant pro ſummario. ¶ Ad euidentiam huius legis premitte primo , quid velit dicere apocha publicarũ functio-

b num,dic vt dicit gl.ſuper verbo.penſio. ¶ Opp.ã.de ſac.ſan.eccle.

c aut.qui rem.vbi ſufficit curſus biennij. Sol. Dicit gl.[c] in emphyteu-

1 ta † eccleſie requiritur biennium,vt in contrario ⁊ in emphyteuta priuati triennium,vt hic, idem in colono priuati quod in emphyteuta eccleſie,vt ff.loc.l.quero.§.inter. Contra iſtud dictum glo. ⁊ videtur quod colonus ſtatim quod non ſoluit penſionem,poſſit expelli.vt l.ea.ã.titu.j. Sol. Aut loquimur in emphyteuta,⁊ diſtingue emphyteutam eccleſie ab emphyteuta priuati, vt dictum. Aut loquimur in ſimplici colono,⁊ diſtingue aut fuit actum de non expellendo, ⁊ intelligitur niſi ceſſauerit in ſolutione per tempus ſtatutum,vt l.quero.§.inter locatorem. Aut non fuit actum, ...

d poteſt expelli incontinenti, cum ceſſat ſoluere [d] vt l.ede...

e ¶ Vemo ad queſtio.⁊ attende [e] antequam intrem gl.vtrum cano-

2 ne † non ſoluto,res reuertatur ad dominum ipſo iure,certe non,niſi dominus hoc voluerit,ita dicit hic tex.ibi volenti licere ei,⁊c. ... ſi dominus voluerit repellendo,⁊c. Hoc videtur velle gl.parua ... ſi tu vendicares fundum ab aliquo,tanquã emphyteuta, vel alias velles probare ad te fundum pertinere,iure emphyteutico,nõ poteſt ...

teſt tibi tertius opponere de canone non ſoluto, qꝛ per hoc a tuo
iure non cadis niſi domino volente, oportet ergo.[f] quod de domi-
ni voluntate*conſtet. ¶ Hoc premiſſo intro gl. ꝛ quero vtrum do-
minus† poſſet expellere emphyteutam ſua authoritate,[g] gl. dicit
quod ſic, ſed melius erit, ſi fiat authoritate iudicis. Spe. de hoc di-
ſtinguit, aut conſtat, quod ſit emphyteuta, aut non, ꝛc. Mihi vide-
tur quod iſta ſit veritas, aut dominus vult emphyteutam expelle-
re de poſſeſſione, ipſo contradicente, ꝛ exire nolente, ꝛ tunc enim
expellere non poteſt, vt l. non eſt ſingulis. ff. de regulis iuris. Si ve-
ro nõ vult expellere, ſed ipſe vult ingredi, ꝛ turbare illum emphy-
teutam in poſſeſſione ſua non dico totaliter expellere, tunc poteſt.
4 Probo, certum eſt, quod† dominus poſſidet ciuiliter, vt l. male, ꝛ
ibi no. infra, de preſcri. xxx. anno. ꝛ l. iij. §. ex contrario, ꝛ quod ibi
no. de acquirend. poſſeſſio. ergo ratione ſue ciuilis poſſeſſionis, po-
teſt ingredi poſſeſſionem. Item poteſt emphyteutam turbare, nã
emphyteuta poſſidet vitioſe ab eo, ergo, ꝛc. vt l. j. in fin. ff. vti poſſi.
¶ Quero ſecundo dicitur hic in gl. ſed melius facit ſcilicet, per
5 officium iudicis, vtrum† quando vult eum repellere per officium
iudicis requiratur libellus. Gl. hic videtur dicere quod ſic ibi, per
libellum, ꝛc. Sed ego iſtum paſſum multum bene, ꝛ perfecte exa-
6 minaui in l. j. §. neceſſario. ff. ſi mu. vent. nomi. in poſſeſ. mi. ¶† Que-
ro tertio, quid ſi dominus fecit pactum, vt non liceat emphyteu-
tam expellere, etiam ſi non ſoluat, an valeat tale pactum.[h] Text.
hic videtur dicere quod ſic. In contrarium facit. ff. de prec. l. cum
precario. Et ideo quidam diſtinguunt, aut fuit appoſitum pactũ
de non expellendo, vſq; ad certum tempus, ꝛ valet. Aut perpetuo
7 ꝛ tunc ſecus. Tu dic ſecundum veram opinionem, pactum, †quod
eſt contra naturam contractus, facit cõtractum ipſo iure nullum,
vt d. l. cum precario, ſicut ſi aliquis faceret pactum, quod eſſet ven-
ditio ſine pretio, vt inſtit. de contrahen. emp. §. pretium. ꝛ ſupra. de
contrahend. emp. l. ſi donationis, ſed ſi pactum fiat contra acciden-
talia contractus, vel contra naturalia, tunc valet, vt l. paciſci. ff. de
pac. ꝛ l. pacta conuenta. ff. de contrahen. emp. ¶ Modo ad propo-
ſitum, ſi quidem fiat pactum, quod non teneretur ad ſoluendũ ca-
nonem, non valeret, qꝛ eſſet contra ſubſtantialia contractus, ſi ve-
ro fiat pactum, quod licet non ſoluat, non poſſit expelli, ſed poſſet
alias cogi, iſtud pactum non eſt contra naturalia contractus, ꝛ
ideo valet, ꝛ ita debes itelligere hãc materiam. ¶ Quero, quid ſi
elapſo termino[i] dominus recipiat penſionem omnium annorum,
8 quibus eſt ceſſatum, an poſtea poterit deijci? Gl. dicit quod non.
ff. de leg. commiſſo. l. poſt diem. ꝛ ſupra, de pact. inter empto. l. com-
miſſorie. Tu dic ſecundum Iaco. de Are. ꝛ bene, aut quis primo
expellit, ꝛ poſtea vult petere penſionem, ꝛ poteſt, vt in authenti.
qui rem. de ſacroſanc. eccl. Aut primo percipit penſionem, ꝛ po-
ſtea vult expellere, tunc aut percepit penſionem temporis preteri-
ti tantum, ꝛ adhuc poteſt eum expellere[k] vt ff. loc. l. colonus. Aut
recipit penſionem etiam temporis futuri, ꝛ non poteſt eum expel-
lere, niſi fuerit proteſtatus. Ita debet intelligi hec gloſ. ¶ Quero,
9 quis† probabit vel emphyteuta ſe ſoluiſſe, vel dominus eũ nõ ſol-
uiſſe. gl. dicit quod emphyteuta.[l] argu. ſupra. de proba. l. j. quod fa-
cit per teſtes, vel per inſtrumenta, vel per confeſſionẽ ſcilicet par-
tis aduerſe, vel quod ſoluerit trib. annis continuis vltimis. quod
10 no. qꝛ verum dicit. Hoc† tamen videtur facere contra dictũ Inno.
extra de accuſa. cap. ſuper his. vbi ſi ego dico te periurũ, qꝛ iuraſti
ſoluere Titio centum, ꝛ non ſoluiſti, ego debeo probare iſtam ne-
gatiuam te non ſoluiſſe. Sol. Illud dictum Inno. eſt verum, quan-
do ille, qui aliquam negatiuam inducit ad probandam ſuam in-
tentionem, non erat ille, cui erat debitum, ꝛ ideo ſi alius, quam
dominus, cui debetur penſio, diceret emphyteutam non ſoluiſſe,
ipſe deberet hoc probare, per no. in dicto cap. ſuper his. Et hunc
paſſum bene examinaui in l. hoc iure. de verbo. oblig. ¶ Quero,
11 quid ſi emphyteuta promiſit penam[m] ſi non ſoluerit penſionem,
an poterit deijci. Et videtur quod non, qꝛ per penam conuentio-
nalem dominus renunciauit prouiſioni legali argum. in l. fina. de
pact. conuen. Gl. determinat contra, ne quod fauore domini eſt in-
12 troductum, ꝛc. Ad† legem fin. de pact. conuen. reſpondet notabili-
ter quod per ſpecialem prouiſionẽ recedit a prouiſione legis, que
eſt introducta in priuilegium de iure ſpeciali. ſecus ſi prouiſio eſ-
ſet de iure communi. Nota iſtam ſolutionẽ valde, licet de hoc hic
doc. faciãt diſtinctionẽ, ꝛ vide gl. tuam notabilem, ꝛ determinatio-
13 nem huius gl. contra eos, qui dicunt quod† tunc penalis ſtipula-
tio nouatur per predictam conuentionẽ, quando precedit contra-
ctus iure ciuili inductus. hoc eſt falſum. Nã contractus emphy-
teuticus eſt contractus a iure ciuili inductus, vt ſ. l. proxi. ꝛ tamen
per conuentionem penalem non nouatur, vt hic videtis. Dixi ple-
14 nẽ in l. ita ſtipulat? in vltima parte de verbor. obliga. ¶† Quero,
quando promiſſa eſt pena, vtrum vtrunq; poſſet fieri, ꝛ pena peti,
ꝛ eijci. Gl. dicit quod non, niſi ſit dictum rato manente pacto, ꝛ
15 bene dicit. Itẽ ſi eſt dictum, rato† manente pacto, pena non poſſet
peti niſi ſemel, niſi eſſet appoſita illa clauſula, quod toties cõmit-
tatur pena, quoties fuerit contrafactum, vt l. ſi duo. §. primo. ff.
16 de arbitr. ¶† Querit gloſ. quid ſi emphyteuta facit alium emphy-
teutam, qualiter domino ſuccurretur cõtra ſecundum emphyteu-
17 tam, dic vt in gl. ¶† In vltima gl. huius legis formatur vna que-
ſtio notabilis valde, quid ſi ei qui debebat ſoluere penſionem ſuc-
cedit heres ignarus, ꝛ propter ignorantiam non ſoluit? Gl. dicit,
ꝛ bene, quod reſtituitur heres ex equitate. Idem tenet Dyn. ꝛ gl.
in l. cum filius. §. in hac. ff. de verb. obl. ꝛ Dyn. in cap. is qui in ius.
de regu. iur. dic vt ibi, ꝛc.

ADDITIONES.

a P O M A. ¶ In emphyteuticarijs. Ad iſtam l. vide vnum verbum
Barba. conſil. ſuo li. volu. j. ꝛ conſi. lxiij. eo. vol. Adde etiam Alex.
conſi. lxxj. vol. j. ꝛ Barba. conſilio l. volumi. j. ꝛ Alexan. xl. volumi.
ij. clxxj. volumi. iij. vbi ponit, an vaſallus, qui debet certam penſio-
nem pro feudo cadat a iure ſuo, ſi illam non ſoluat ꝛ xliij. vol. iij. v-
bi ponit, ad quem ſpectent melioramẽta facta in re emphyteutica,
finito iure emphyteutico. ꝛ ibi etiã ponit quid i vaſallo. ꝛ ciij. alias
cv. vol. iij. vbi ponit an emphyteuta, vel ſimplex conductor poſſint
expelli, ſi ceſſauerint in vno numo, vel vtant̃ male, ꝛ ibi ponit exem-
plum quando dicantur male vti. P. P A V. P. ¶ In emphyteutica-
rijs. Ro. circa iſtam materiã quod ſolutio canonis facta per quẽ-
cunq;. etiã ſi eam faciat nomine ſuo prodeſt vere emphyteute etiã
ſi ille tertius crederet ſe emphyteutam, ꝛ non erat. Vide mod. hic.
Quibus adde Paul. de Caſt. conſi. cv. incip. ſi nõ intereſſet. in ij. vo-
lu. ad fin. Alex. in conſi. clxxj. ad fin. Et fuit deciſio Bal. in l. ſolenni-
bus. de rei ven. vide etiam no. omnino Ro. conſi. cccc xcj. circa me-
dium, ꝛ cõſi. ciij. ꝛ omnino in ſing. dlxx. incip. ſi emphyteuta. Bald.
ꝛ Sul. in l. arborib. ff. de vſufr. §. quod tamen Sali. in l. cum propo-
nas. C. pro ſocio. Ang. in l. lega. vectigali. ff. de pign. Pe. de Anch.
conſi. xliij. Spe. in tit. de emphyt. §. nunc aliqua. verſi. lxxxj. cũ ſeq.
vbi etiam Ioan. An. ꝛ Bal. in additio. limitat iſtam concluſionẽ
ſingulariter Paul. De Caſtr. in conſi. cl viij. inci. viſo, ꝛ examinato
quomodo emphyteuta feciſſet omnem ſuam diligentiã in auocan-
do ipſam a manib. poſſeſſoris, ꝛ nõ potuiſſet. Secus ſi fuiſſet negli-
gens. ¶ Quod conſi. ſequitur Feli. in c. ex tranſmiſſa. extra de pre-
ſcri. licet corrupte alleget. Sed aduerte, qꝛ non loquitur Paul. in
terminis deciſionis premiſſe, videlicet quando aliquis ſoluiſſet ca-
nonem, ſed loquitur de eo. qui non petijt ſe inueſtiri intra annum,
quando eſſet nouus ſucceſſor. Ideo videtur ſubeſſe alia ratio: il-
lam enim rationem allegat ſimpliciter pro limitatione dicte clau-
ſule concluſionis Fran. Cur. in quibuſdam notabilib. ſuis, licet nõ
ponat eam pro conſtante.

b A L E X. ¶ Op. ſ. de ſacroſan. eccl. Et de materia vide per do. in c.
fin. de cau. poſ. plenius in c. peruenit. de cenſi. ꝛ vide gl. hic vtrũ pro-
pter ceſſationẽ ſolutionis penſionis eccleſie res erat in cõmiſſum.
Ro. Spec. in ti. de emphyt. §. ſi. verſi. vj. Vtrum autem ipſa regula,
ſi non ſoluat canonem, cadat a iure ſuo, ſit vera vide gl. quod ſic, in
aut. qui rem. ſ. de ſacroſan. ecc. ꝛ Bald. in l. placet e. ti. ¶ A D D E
An canone non ſoluto, emphyteuta poſſit expelli, Pau. de Caſt.
conſ. cxxxv. ꝛ ccxv. Pet. de Ancha. con. xliij. Abb. conſil. iij. ij. li. i vj.
queſtio. Ro. conſi. cxij. Bal. conſi. xxj. ꝛ ccclxxvj. ꝛ an ſi eccleſia non
ſoluit res, incidat in commiſſum vide Bal. quod ſic conſi. ccxxiij.
incip. Reuerendiſſime pater. ꝛ cccvj. lib. iiij. An res reuertatur ad
eccleſiam cum melioramentis. An autem ſi elapſo triennio domi-
nus recipiat penſionem ſibi preiudicet vide Alex. conſi. cv. iij. li. ꝛ
conſi. xiiij. ij. lib. vbi etiam, an prelatus poſſit recipere in preiudiciũ
eccleſie per Abb. conſi. lxvij. ij. li. Et quis debeat probare quod ſol-
uit, vel non ſoluit, vide Bal. conſi. cxliij. ij. li. Et qualiter ſuccurra-
tur, quando emphyteuta facit alium emphyteutam, vide Ro. cõſ.
cccxj. Et an ignorans heres reſtituitur vide Abb. conſi. lxxiij.

c P O M A. ¶ Dicit gl. Intellige. ꝛ nouiter iſtud bienniũ, ſiue trien-
nium qualiter accipitur, in l. diuortio. §. quod in anno. ff. ſol. ma. ꝛ
maxime per Bal. in l. fin. dum refert ad poſſeſſionem noſtrarũ par-
tium, ꝛ Alex. ibi in ver. vnum non omitto, ꝛ generaliter ibi per a-
lios doc. ꝛ fortaſſis iſtud in practica obtineretur quod credo nun-
quam fuiſſe ita practicatum.

d P O M A. ¶ Ceſſat ſoluere. Vide Do. Fran. de Crema in notabili
ſuo. l vj. ꝛ aliquid per Alex. conſ. v. vo. v. ꝛ conſ. xj. e. vol. ꝛ Bar. cõſi.
xv. ꝛ ſeq. vol. j. Ro. conſ. ccxxij. ꝛ Alex. vj. volu. iij. vbi ponit, an vltra
voluntatem domini declarantis requiratur ſententia, ꝛ an quan-
do dominus declarat requiratur citatio.

e P O M A. ¶ Et attende. Vide Alex. conſil. xliiij. in iij. vol. Adde ꝛ
quid iuris ſit in vaſallo, vel emphyteuta alienante irrequiſito do-
mino vide Bal. conſil. ix. in prima parte, ꝛ maxime quando aliena-
tio facta eſſet ſub conditione, ſed deuentum fuit ad traditionem
puram. Et vide ad hec Alex. conſi. clxxij. vo. ij. vbi dicit quod etiam
alienãs irrequiſito dño nõ priuatur iure ſuo, niſi dño volẽte, ꝛ ibi
dicit quod vbicunq; dicimus rẽ ad dominũ reuerti ipſo iure pro-
pter aliquid debet intelligi ipſo volente, vide etiam ipſum cõſ. ciij.

vol.iij.vbi ponit de alienante.⁊ non ſoluente canonem.

P. PAV. P. ¶Et attende. Quid autem ſi emphyteuta ceſſauit in aliquo minimo, an cadat a tota re. Iſta queſtio duob. mod. intelligi debet. Primo qñ canon inſiſtebat ſolum in vno numero, vel in alio minimo, ⁊ tũc etiã cadit, niſi errore ductus faciat. Vide Alex. in l. in executione. §. itẽ ſi ita. ff. de ver. ob. Vide de materia Ia. poſt alios in auth. qui rẽ. C. de ſac. eccl. ⁊ ſic ver. xv. ⁊ xvj. Alex. conſ. cvj. in iij. vol. incip. magnifice pretor. Vide omnino Soc. in l. quãuis. ff. de condi. ⁊ demon. per illum tex. quẽ tamen bene declarat Alex. in d. conſi. Et licet Iaſ. hic faciat differentiam inter colonum ſimplicem, inquilinũ, ⁊ emphyteutã, allegãdo Bal. in l. edẽ. ver. ſed nunquid pro vno nũmo, lʒ ipſe aliter alleget, tamen in dic. aut. qui rem vbi etiam alle. Bal. ad ꝓpoſitum emphyteute, ⁊ cõiter alij preallegati nõ faciunt differentiã inter emphyteutã ⁊ ſimplicem colonũ, nec eſt ratio diuerſitatis. Et ſolet eſſe cõis concluſio qđ etiã ex defectu ſolutionis in vno nummo cadit ab omni iure, niſi per errorẽ vel paupertatem talis defectus proceſſerit. d. l. quanuis. Aduerte tamen, qꝛ d. l. quãuis loquitur quando nulla certa ⁊ determinata quãtitas debebaẗ, ſed erat obligatus reddere rõnem, ⁊ reliqua. Et ita etiam loquitur Bal. in l. pro hereditarijs. in ver. xj. C. de hered. actio. qui allegat illam legẽ, ⁊ cui ideo eſt hec limitatio. Et ita etiã allegat in dicto cõſi. cvj. in iij. vol. ⁊ etiam ſi eſſet determinata quãtitas, ⁊ ex alio probaretur error, idem eſſet, lʒ non ita faciliter preſumatur. Nunquid autem emphyteuta cadens propter canonem non ſolutum, cadat etiam a pacto de retrouendẽdo, vide Comen. quod ſic in conſi. lxv. incip. Titius locauit. Et ibi etiam dicit ꝙ vigore talis pacti tenetur dominus ſolũ facere ſe emphyteute pro eadem fructus preſtatione, vt no. ibi per eum, ⁊ quod non cadat a pacto. quando eſt in alio inſtrumento, ſecus ſi in eo. tenet Cepola in tractatu de ſimulatio. contrac. in ſecũda preſumptio. circa fin. Iaſ. in l. ij. C. de iure emphy. totius tractatus. refert ſimpliciter tenere quod non cadat. Vide omnino Barba. conſi. lv. ⁊ xxj. conſ. in j. vol. vbi facit fundamentum, qꝛ pena priuationis nũquam imponitur, niſi a lege expreſſa caueatur. Vide per eum. Ad quod etiam facit quod voluit Bal. in ca. ſtuduiſti. extra de off. dele. De illo cui papa conceſſit caſtrum cum certis conditionib. quibus ille conuenit, ⁊ ſic eſt priuatus. qꝛ ſi idem ex alio habeat cõceſſionẽ ipſius caſtri a papa puta, qꝛ conceſſit ſibi quandam ciuitatem cum ſuis caſtris comprehenditur iſtud, quod licet ſit excluſus ex primo capite, ⁊ a prima cõceſſione poterit venire ex ſecũda, nec ab iſta videtur excluſus, facit Bl. in l. j. §. ſciendum. de ſucceſ. edicto de illo, qui poteſt ſuccedere, vt agnatus, ⁊ cognatus, ſi negligit ex vno, poterit ex alio capite venire, facit etiam, qꝛ per tale pactum competit ſibi ius ad rem non in re, ⁊ per non ſolutionem videtur ſolum priuari iure, quod habet in re. propter iſtam l. ergo, ⁊c.

f P. PAV. P. ¶Oportet ergo. Adde etiam. Com. conſil. cliiij. in j. ⁊ ubio vbi etiam ponit idem eſſe. ⁊ multo fortius in feudo. Et ibi etiam dicit multos tenere quod requiratur ſententia, ſed communis eſt quod ſufficiat declaratio voluntatis: in feudo autem dicit requiri ſententiam. Subijcit etiam ibi, quod ſi emphyteuta, qui ceſſauit decederet antequam dominus declararet voluntatem, ⁊ quod nõ poſſit amplius declarare contra heredẽ emphyteuta, ⁊ ſimiliter in feudo ſi decederet ante ſententiam latam ſuper non ſolutione, qꝛ non poſſet amplius ab herede feudatarij aliquid habere. Ad quod vide omnino in l. fin. C. de reuocan. dona. ⁊ quod ibi habes in l. rei iudicate. §. j. ff. ſol. ma. Item dum Bar. dicit quod cadit ſi dominus veliet, vide Iaſ. in l. poſthumo de cõtratab. vbi ponit pro regula generali etiam in alia materia. Item quomodo emphyteuta poſſit purgare moram. vide Cepo. cautela cxxxv. Item no. quod emphyteuta non ſoluens canonem, cadit a iure ſuo etiam ſi habeat priuilegium a papa, vt propter canonem non ſolutum res non reuertaẗ ad dominũ, vide Bertach. in tractatu de gabel. in vij. parte. Et quod non valeat priuilegium a papa quod emphyteuta non ſoluens non cadat, vide Crem. ſingulari cviij. valet tamen conſuetudo in hoc, vide Decium in c. j. de offi. deleg. in prin. lecture. etiam in bonis eccleſie. An autẽ caducitas ſit pena, Bal. in l. placet. C. de ſacroſan. eccl. dixit quod non. Tamen Alex. poſt Ange. in l. inſulam. de verb. obl. dicit quod eſt pena legalis. Item multa alia in materia emphyteute non ſoluentis canonem, vide in Bertachi. in verſi. emphyteuta ſoluere debet. vbi habes additiones. Item an illud, ꝙ dicitur in iſta l. in emphyteuta, habeat locum in libellario, Fulg. tenet quod non, conſi. vij. vide Roder. hic.

* CLAV. DE SEISS. ¶De domini voluntate. De hoc vide qđ dicit idem Bar. in l. ij. ff. ſi ager vectig. vel emphyteu. pe. ⁊ in auth. qui rem. in j. queſt. š. de ſacroſanc. eccle. ⁊ ibi Bal. in penul. queſt. glo. ⁊ omnes Canoniſt. in c. potuit. de loca.

g ¶Sua authoritate. Vide Inn. in c. ij. de preſcri. ⁊ in c. fin. ſuper gl. extra eo. Sed nunquid de facto poſſit expelli emphyteuta de poſſeſſione? dic quod non, niſi culpa eſſet liquida, ⁊ nihil in delictum allegaretur. Ita refert Bald. ſeq. Spec. in c. j. §. ad hec. de pace iu-

ra. firman. ⁊ vide ſecundum eum quod not. Bart. in l. iij. de pigno. ⁊ not. hic Bald.

h ALEX. ¶Valeat tale pactum. Adde l. fundus. ⁊ ibi Bartol. de fund. patri. lib. xj. ⁊ Bal. hic ⁊ gl. eſt no. hic iuncto text.

i ALEX. ¶Elapſo termino. Adde Bar. Bal. ⁊ Imo. in l. ab omnib. §. duob. de lega. j. ⁊ ibi hec intelligunt, quando hec penſio accipiatur ſtricte: alias ſecus, quod no. Bal. hic qꝛ communiter dixit ter diri per Imo. in c. potuit. de loca.

k P. PAV. P. ¶Expellere. Communiter contrarium tenetur, vide Iaſo. hic niſi fuerit proteſtatus, vel niſi fuerit ignorans, vt hic per eum. Iſtud vltimum ſequitur etiam Alex. in conſi. cxvij. in iij. vol. Inquantum autem Bar. hic, in ſequenti membro loquitur in recipiente poſſeſſionem de futuro. ⁊ vult quod proteſtatio reſeruet ius expellendi. Contrarium etiam communiter tenetur, vt hic per Iaſ. ⁊ ſequitur Aretin. conſi. xxxv. ad finem. Item an dominus per receptionem canonis intelligitur concedere de nouo ius emphyteuſis, ita quod omni tempore habeat locum regula. l. ita queritur. §. ſi impleto. ff. locati. vide Rom. conſilio ciij. Vide etiam ad materiam Alex. in conſi. cv. Vide etiam in dicto §. qui emphyteuta, circa illud quod dicit Roma. in dicto conſi. ciij. Vide dominum Anton. conſi. xxij. de quo habes ad Bar. in l. finali. j. eodem. Vide etiam omnino Iaſo. in l. ſecunda. in prin. tertio notabili ſi quis cautio. qui tenet contra Bar. In penſione de futuro recipiente ficte pro tempore futuro vel preterito, vide Cu. lxxxj. vbi etiam dicit idem eſſe, ſi dominus declaraſſet cad. Sed in contrarium vide Corne. de quo ĩ. ⁊ ponderat Iaſ. hic ne iſtius materie. Et quomodo intelligitur quod dicit Bar. in poſſeſſione de futuro, ſcilicet pro tempore curſo poſt cauſam caducitatem, licet eſſet preteritum tempore receptionis, Inn. in c. potuit. de loca. Corne. conſi. clxxxvij. in primo vo. Et ſentit Abbas in dicto ca. potuit. vide etiam de materia Soci. conſi. clxvij. vbi dicit quod poteſt capi caducitas ſuper vltimis, ſi non oſtendit eum recepiſſe ſolutionem pro annis precedentibus.

l P. PAV. P. ¶Emphyteuta. Adde quod idem tenet Com. conſil. lxxix. in princip.

m ALEX. ¶Promiſit penam. Vide Bar. in l. cum pater. §. liberti. de lega. ij. Sed an poſſit penſio ⁊ pena, hic peti, vide hic Bar. ⁊ facit ad q. Bal. in c. j. in prin. qualiter dñs poſſeſ. priuetur. ſi emphyteu. promiſit domino nomine cenſus duos denarios ſub pena centum librarum, vtrum teneat talis pena, vel videatur adiecta in frau. vſurarum, ⁊ tenet quod valeat, qꝛ videatur adiecta loco expulſionis. ⁊ ſic facit per hic no. Sed quid ſi dixerit ſi non ſoluam, vel ſimplum, vel duplum, vel triplum. quando per omnia multiplicatiua. iſtud non petitur nomine pene. ſed vt augmentum vel pecunie fructus. ff. de vſur. ſi res digna erat tanta mercede. Et que dixi ĩ. de pac. pig. l. iij. Et quid iuris, ſi dominus veniat contra pacta, an teneatur ad ſimilem penam, in l. Pompo. ſcribit meis. in princ. ff. de arbi. ⁊ ex oppoſito quando per ſpecialem uiſionem tollatur prouiſio, vide omnino Bart. in l. ſi cum in princi. ſolu. mat. Adde tex. Dy. ⁊ Bar. in l. ⁊ habet. §. cum ff. de preca. per Bar. in l. j. §. vnde queritur. de publi. ⁊ Bal. in ti. in fin. š. loca. plene hic per eum. ⁊ in l. vbi adhuc. ĩ. de iure in l. ij. ĩ. de repu. heredi. Sed an dominus rem emphyteuticam ſit legare, ⁊ emphyteute vel vſufructuario preiudicare? Vide quod ſic, vt in c. j. §. ad hec. de pace iura. fir. Contrarium hic Bal. ⁊ ibi eſt ſpeciale in feudo, ⁊ vide per Bar. in l. j. §. penul. ſuperfi. ⁊c. ¶ADDE An quando pena eſt appoſita in contractu, poſſit nihilominus expelli emphyteuta, ſi velit ſoluere penam, Alex. conſi. cxxxij. quarto libro.

n ALEX. ¶Et Dy. in c. Et nota pro Canoniſtis, poteſt agi hypothecaria. qꝛ pro eo eſt hypothecata res emphyteutica. Bald. in authen. ſi quis. ĩ. de rei ven. ⁊ in c. domino guerram. in ti. hic finitur lex, incipiunt conſuetudines regni. ⁊ in l. j. š. commu. vtriuſque iudi. vide Bal. in l. ſenatus. §. Marcellus. ibi per Imo. de lega. dixi in l. ſi quis domum. ff. loca.

LEX III.

a **Cum dubitabatur.** [a] Iſta lex tractat de alienatione rei emphyteutice, breuiter hoc dicit. Emphyteuta poteſt vendere domino irrequiſito, ſi hoc eſt actum alias debet cum requirere, ⁊ per duos menſes expectare, alias poterit alienare quinquageſimam pretij, ſoluendo domino. hoc dicit. Nos habemus videre in hac lege duas, vel tres queſtiones. ¶Dicitur in text. non licere alijs vendere. ¶Quero, vtrum emphyteute liceat aliquid domino re[b] irrequiſito domino. [c] Bl. hic dicit quod ſic. Alle. j. de fun. pa. j. de pre. decu. l. ſi. Sed in dicta l. j. no. contra ⁊ hoc puto verum verissimum per text. qui hic loquitur de alienatione, vel tranſlatione in alium generaliter * ⁊ per hoc ego reſpondeo ad d. l.

ſun.pa.qꝛ vt doc.dicunt,ratio quare emphyteuta non poteſt in aſſum transferre domino irrequiſito,eſt hec, qꝛ contra illum alium dominus nullam habet actionem, qꝛ ille in nullo eſt ſibi obligatus.ſed haberet dominus neceſſe agere rei vendicatione,⁊ probare de iure ſuo. Vidiſtis notatum ſ.in l.proxi.circa finem gl.magne. Sed quando eſt alius emphyteuta Reipublice, qui habeat predia vectigalia ceſſat iſta ratio,qꝛ quicunqȝ eſt poſſeſſor,ille eſt obligatus ad vectigalia,vt vidiſtis ſ.ſine cenſu, vel reli. per totum.ff. de publ.l.Imperatores.merito illi tales fundi poſſunt alienari domino irrequiſito. Secus in emphyteuta priuati, ⁊ hoc idem dico in fundo emphyteutico legato. [b] Nam ⁊ per legatum non poteſt transferri vt hic. Non ob.l.ſi domus.§.fin.de leg.j.quia ibi erat fundus publicus,in quo ceſſat ratio huius l.de quo ibi per dominum Iacob.de Are.⁊ plene per eum.ff.de verb.obliga. l. ſtipul.Cetera dic vt in gloſſ.

ADDITIONES.

a ALEX.¶Cum dubitabatur.Ad hanc legem, ⁊ ad omnia iura, in quibus alienans cadit a iure ſuo,adde text.in c.j.de controuerſi.inter domi.⁊ empto.ſecundum Bal.ibi. ⁊ quod hec iura debent intelligi in ſciente,ſecus in ignorante rei qualitatem. Similis diſtinctio fit in l.fi.de leg.ij.per Bal.⁊ iſtud facit ad quod ſtatim ſcribam.de heredibus alienantibus quod tene menti. Ad quod etiã optime facit quod not. Bartolus hic in fin. leg. poſt gloſſ. Et quid ſi alienat mulier, an cadat a iure ſuo. Baldus quod non. in l.ſecunda de epiſcop. audientia. Sed pone quod heres emphyteute ignoranter vendit fundum emphyteuticum, dic quod non cadit a iure ſuo.Unde dominus reuocare volens haberet probare ſcientiam,ſecundum Bal.per iſtum tex.in ca.ſi vaſallus fundi.ſi de feud.fue.contro.Adde quod dixi ſ.P. PAV.P.¶Cum dubitabatur.Circa iſtam materiam an emphyteuta cadat per alienationem nudam,vide Com. ſingu. cxiiij. Ad quod vide omnino que habes ad l.filium §.ſi quis bonorum. ff. de leg. preſtan. Item no.quod heres emphyteute ignoranter alienans non cadit a iure ſuo, imo dominus habet neceſſe probare ſcientiam. Vide Bald. ſingulariter in c.ſi vaſallus fundum.in fi.ſi de feud.fue. contro. Itẽ illud quod dicitur quod emphyteuta alienans perdit ius ſuum, intellige dummodo ſciens qualitatem rem alienauerit. vide Bal. in c.a.per illum tex.de controuer.inter do.⁊ emp. feud. Item circa iſtã materiã an poſſit dare vſumfructũ ſine conſenſu domini, vide Rom.ſingula.dcl.inci.ſcis. quod emphyteuta. Et vide circa hoc de vſufructus ſeruitute, Iaſ. in l.ij.§.ex contrario.de acqui.poſſ. Item ad hanc materiam,an emphyteuta poſſit ſine conſenſu domini alienare,conueniunt multa que ponit Felin. in feudo in cap. que in eccleſiarum.extra de conſti. Item quod ſicut emphyteuta frangens fidem domino priuatur iure ſuo , ita etiam econtrario dominus frangens fidem emphyteute, vide Feli. in cap. dilecti. verſi.hominib.inuictis,extra de maio.⁊ obe. Item quod alienans cadat ipſo iure,ſi tamen dominus recipiat penſionem ſcienter,vel cõfirmauerit aliter inueſtituram videtur remittere, ⁊ tollitur illa priuatio,⁊ caducitas.Vide pulchre Domi.Anto.conſ.xxij.per totum.Et ibi etiam quod talis caducitas non operatur,ſi dominus vult contractum durare.Et ſecus eſt ſi dominus ignoranter recipiat penſionem,vel confirmet.Vide ibi per eum. Et quod vbi factum eſt dubium,requiratur ſemper declaratio iudicis.Et ibi ſpecialiter ponit an ſi dominus ſemel approbauit recipiendo canonem vel aliter,poſſit a modo reſcindere ex eademmet alienatione ſolum.Et concludit quod non,licet in contrarium arguat fortiter. Vide etiam Ale.cõſi.clxxiij.volumi.ij. Item circa iſtam materiam quod per ſolam alienationem ſine vera traditione emphyteuta incidat in hanc penam,vide Domi.Anto.conſil.xxxiiij.Et ibi etiam ſingulariter quod ſi emphyteuta totaliter alienans,poſtea recuperet,licet de rigore non iuuaret:tamen ſecus eſt de equitate,vt ibi per eum,quem vide etiam in conſi.xxxvij. Vide alia in repertorio in verbo.emphyteuta.An autẽ alienans ſimpliciter rem,⁊ nõ tradens priuetur iure ſuo,vide Alexand.conſi.clxxiij. in ij.volumi.in l.ſi ante.ſ.ad leg.Fal.in fi.vide Comen.in conſi.xlj.incip.in nomine domini noſtri Ieſu Chriſti ſaluatoris. In inſtrumento venditionis eſſet appoſitum cõſtitutum, vt ibi per eum.Et ibi etiam quod in alienatione partis cadat a tota re,vide domi. Anto.conſil.xxxiiij.⁊ Comen.in d.conſ.ponit quid ſi poſtea recuperauit.Et quid ſi dominus ignorans poſt alienationem rei inueſtiret emphyteutam quod ſibi non preiudicat. Item an res emphyteutica poſſit legari,vel donari ſine conſenſu domini, vide Alex.conſi.ix.in ij.vo. Item an poſſit diuidere ſine conſenſu domini, ⁊ an habeat locum ius accreſcendi in rebus emphyteuticis, vide Bar. conſi.lviij.incipit.ex themate predicto. Felin. in cap.que in eccleſiarum. extra de conſtitut. Item limita regulam huius legis non procedere quod nihil aliud habeat emphyteuta,in quo ſatiſfacere poſſit creditoribus vide Alex.in l.pro herede.§.j. de acquiren. heredita. ⁊ de feud.per Bal.in cap.j.de vaſal.qui contra conſtitut.Lotha.Et an emphyteute liceat donare,vide aliquid per Comen.conſilio xj. incipien.emphyteuta.Et ibi dicit quod etiam ſi eſſet pactum quod poſſet donare,intelligitur tamẽ requiſito domino, ⁊ quedam alia. Expreſſe prohibetur donatio per ſtatutum Papien. niſi requiſito domino,vide in rubri.lxvij.Item de perſonis prohibitis, quibus non poteſt alienari,⁊ an eccleſia vel hoſpitale ſit,de his vide Alex. conſilio cxx.in j.volu.Item quando alienatur ſaluo iure domini, non cadit,vt hic per Moder. ſaluo niſi induxiſſet eum in poſſeſſionem,vide Areti.conſi.xxxv.vide Iaſo. hic. In contrarium vide omnino quomodo excuſetur emphyteuta vel vaſſallus alienans cum reſeruatione predicta,Feli.in c.que in eccleſiarum. de conſti. Et ibi etiam an talis reſeruatio proſit, quando ſequitur traditio. Et in hec etiam diſtinguit.Sed in contrarium vide Iaſo. in l.non ſolum.§.morte.de oper.no.nuncia.Vide ad predicta Curtium late conſilio octauo.

b ALEX.¶Aliquid donare.Adde text.in cap.j.§.donare.⁊ quod ibi gl.no.qualiter olim feudum alienari poterat quod emphyteuſis eccleſie poteſt donari ſaluo iure eccleſie.Adde quod Bald.in titu.de pace Conſtan.in verbo,libellarie dicit,quod libellarie,⁊ emphyteuſis eccleſiarum poſſunt per emphyteutam legari ⁊ donari ſaluo iure eccleſie,vt nota.Innocentius in cap.potuit.de loca.Sȝ ipſe refert quod Bar.conſuluit contrarium per caſum in l. vniuerſas.licet ibi loquatur quando reſpectu proprietatis,non vtilis dominij contractus in fraudem celebratur,⁊ ſic non obſt.Et facit ſ. de heredib.inſtit.l.hereditates vel legata.in ver. annone ciuiles, ⁊ vide Bald. in authenti quas actiones. de ſacroſanc.eccleſi.⁊ per Bal.⁊ Angel.in dicta l.vniuerſas.Bal.hic facit quod no.Barto. in l.j.C.de his que pe.no.⁊ Bal.⁊ Imo.in d.l.ſi domus. §.ſi.irrequiſite de le.j.⁊ de queſt.Bar.hic vide per Spe.in tit.de emphyt.§.ſi. ver.cui.Bald.in aut.quas actiones.Io.And.⁊ doc.in d.c.potuit. Bar.in l.j.de fund.patri.li.xj.Sed an plures emphyteute poſſint inter ſe diuidere irrequiſito domino,vide Bart. in l.qui Rome.§. duo fratres.in x.q.de ver.obl.⁊ in l.⁊ ideo. de condi. fur. Et vnum no.quod Azo in Summa hic in ver. ſed queri poteſt, tenet quod ſecundus emphyteuta ſi velit vendere ius ſuum, debet requirere conſenſum prioris,non ſecundi,arg.l.Lucio.ff.de aqua quo.⁊ eſti. ⁊ in l.ſi ita.de vſucap.⁊ vide quod no. Bald.in §.inſuper.de prohi. feu.alie.per Fede.facit quod no.gl.⁊ Bar.⁊ Bal.in l.ij.ſ.eo.in glo. mag.quod no.gl.hic in terminis.Et que differentia ſit inter fructũ ⁊ ſeruitium,vide Bal.de pa.Conſtan.in verbo,pro ſolo fructu. Et an quicunqȝ non ſoluens in tempore a iure ſtatuto,cadat a dominio rei,vide Bar.ibi.Et adde no.per Bar.in l.j.de publi. ADDE an emphyteuta poſſit donare vel legare,Bal.conſi.ccclx.lib.j.vbi dicit hanc q. habuiſſe cum Bar. ⁊ Abb.conſil.lxxiij.Et an poſſit dare in dotem vide Bal.conſi.cccxxij.ij.li.Et an poſſit diuidi,idem Bal.conſi.ccccxlvj.ij.li.⁊ conſi.cxxxix.iiij.lib.

c POMA.¶Donare aliquid irrequiſito domino.Vide Ale.cõſi. j.c.ij.vol.Panor.conſi.lxxiij.in ij.dubio.vo.j.An autem iſta l.inquantum loquitur de quinquageſima, comprehendat eccleſiam, vide Ful.conſi.vj.⁊ Ale.cxxij.vol. v. vbi ponit an poſſit conſuetudine induci quod aliud ſoluatur loco iſtius quinquageſime.⁊ vide que poſui in l.ſi domus.§.ſi.ff.de le.j.⁊ Are.cõſi.xxxv.⁊ Alex.clxiiij.vo. ij.vbi ponit an poſſit locari emphy.vel vtile dominium ad longum tempus irrequiſito domino. ⁊ an teneatur ad quinquageſimam ſoluendam.⁊ clxxij.vol.ij.vbi ponit,an poſſit in dotẽ dari, vel obligari,⁊ etiam ponit qualiter intelligatur pactum, quod emphyteuta poſſit alienare.⁊ clxxxvj.eo.vol.vbi ponit.an poſſit vendere, vel donare, ⁊ an talia faciendo videatur male verſari. Et an ſi male verſetur,cadat a iure ſuo.Et vide que poſui hic ad gl. ⁊ ciiij. vol. iij.vbi ponit an emphyteuta, ⁊ ſimiles poſſint locare , ⁊ ad quod tempus. ⁊ quando ſit dictum per emphyteutam, quod intendit transferre per locationem quam fecerat ad longum tempus vtile dominium.⁊ xvij.in iij.dubio.vol.v.vbi ponit, an poſſit donare, ⁊ ſe. eo. vol. vbi ponit an vaſallus poſſit imponere ſeruitutem,⁊ an poſſit concedere ius percipiendi de fructibus feudi irrequiſito domino,⁊ in preiudicium aliorum.⁊ Soci.cxxv.vbi ponit an poſſit in dotem dari.

* CLAV.DE SEISS.¶De trãſlatione in alium. De iſta queſt. vide in pulchris terminis Are.conſi.xlj.⁊ Alex.conſi.cxx. vo.j.vbi etiam ponit de hered.inſtitutione,⁊ de conſtitutione vſuſfructus, ⁊ vide eundem conſi.cxxxj.vol.iiij.vbi limitat opi.gl.hic,⁊ ponit an liceat locare ad longum tempus.

d ALEX.¶Legato.Vide Bart.in l.in conuentionalibus.de ver. ſign.⁊ in l.ſi domus.§.ſi.de le.j.⁊ in l.j.§.quod ait.de ſuperficie.⁊ vide Bar.⁊ Ang.in l.ij.j.ne rei domi.vel templo.⁊ Imo. in l. vſumfructum.ff.ſol.mat.⁊ in c.ſi.extra de dona.Et tu vide aliquid in materia per d.Alex.de Imo.in conſil.ix. verſi. quarto etiam adduco. ver.patet etiam reſponſio.in ij.volu. P. PAV. P. ¶Adde tamen quod ſufficit,ſi conſenſus domini interueniat in traditione, licet non in actu legandi. vide do.Anto.in conſi.xxiij.